

Příloha k protokolu o SZZ č.

Vysoká škola: JU v Č. Budějovicích

Pedagogická fakulta

Pracoviště: katedra společenských věd

Datum odevzdání posudku: 9.8.2023

Jméno a příjmení studenta:

Bc. Markéta Jelínková

Obor:

Občanská výchova

Vedoucí diplomové práce:

Prof. PhDr. Ing. Ondřej Císař, Ph.D.

Oponent diplomové práce:

PhDr. Vladimír Hanáček, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

(posudek vedoucího/opponenta práce)

Název práce: Soudobý populismus ve vybraných postkomunistických státech a jejich komparativní analýza na základě vybraných aspektů rozdílného sociokulturního prostředí

Kritéria hodnocení práce (označte vždy právě jednu z možných známek: A – výborně, B – velmi dobře, C – dobře, N – nevyhověl):

1. Struktura práce, její téma a cíle

(úplnost, logická posloupnost a vyváženost kapitol, rozsah práce, relevance tématu a cílů práce z hlediska přínosu pro určitý vědní obor, pedagogickou praxi apod.)

A	B	C	N
---	---	---	---

Autorka si stanovila cíl srovnat soudobé podoby populismu ve třech sousedících postkomunistických zemích, a to na základě teoretického vymezení konceptu populismu, čemuž věnovala rozsáhlou první část své práce. Zde se zabývá jak historickými proměnami užití slova populismus v politickém diskursu – od populářů v antickém Římě až po politickou filozofii E. Laclaua, jakož i forem politického vyjádření, především agrárního populismu v USA a v Rusku a také specifických forem populismu v Latinské Americe. Tato část práce představuje celkem kvalitně zřešovanou téměř veškerou literaturu, která je k tématu česky k dispozici, a následnou kompilaci v textu, k čemuž se autorka metodologicky sama hlásí. Pracuje i s teoretickým vymezením pojmu populismus v podání P. Taggarta, M. Canovanové či C. Mudda a upozorňuje na nejednoznačnost definičního a konceptuálního vymezení pojmu v soudobé politologii. Shrnuje však hlavní znaky populismu, které představuje triáda: dobrý lid – zlé elity – charismatický lídr, který vrátí lidu moc. Menší výhradu bych měl v této části snad jen k absenci časového zakotvení definic Shillse a Lipseta. V druhé části se pokouší tento koncept aplikovat v prostředí Polska, Slovenska a ČR, což se ovšem podařilo jen velmi povrchně, přehledově, dle dat ze šetření POPPA, nikoliv s vlastním hlubším analytickým vhledem, s čímž souvisí mé další výhrady. Autorka zároveň deklaruje ambici projevy populismu v těchto zemích srovnat, avšak komparativní perspektiva je zde uplatněna jen velmi omezeně.

2. Práce s literaturou a dalšími informačními zdroji

(výběr, správná citace, použití, dodržování bibliografických norem, napojení na existující datový a literární kontext, využití literárních rešerší pro volbu tématu práce a formulaci výzkumného problému, práce s cizojazyčnou literaturou)

A	B	C	N
---	---	---	---

Kvalitní rešerše českojazyčné i cizojazyčné literatury v první části i zpracování empirických dat v části druhé. Heuristická základna dostačující.

3. Metodologická a metodická stránka práce

(stanovení cílů práce, vhodnost a kvalita dat a metod, popřípadě metodologické zdůvodnění výběru metod)

A	B	C	N
---	---	---	---

Kompilace teoretických východisek uvažování o populismu i empirických dat tří zkoumaných zemí provedena obstojně. Komparativní perspektiva podob populismu uplatněna jen velmi omezeně a faktografický výklad nepostrádá některé dílčí věcné chyby. Metodologická východiska vymezení populismu jsou sporná zejména s ohledem na Polsko.

4. Odborná správnost – znalost problematiky

(prokázání znalosti řešené problematiky, prokázání specifických znalostí, schopnost aplikovat znalosti na konkrétní problém, správná práce s pojmy a koncepty, kontextuální správnost argumentace)

A	B	C	N
---	---	---	---

Teoretické vymezení populismu provedla autorka obstojně. Empirické zpracování podob populismu ve třech zkoumaných zemích nepostrádá problematických poloh: autorka se poměrně dlouhým historickým exkurzem snaží v každém případě vymezit politicko-kulturní předpoklady dané společností k úspěšnému etablování populistických aktérů a rezonanci jejich apelů. Důležitý předpoklad vidí v Polsku v nesamozřejmosti národní identity a existence státu. V Polsku a na Slovensku též ve vymezení se vůči silným sousedům, představujícím potenciální agresory. Je však nanejvýš sporné tvrdit, že nacionální populismus se vždy vyznačuje snahou demonizovat elity cizí mocnosti. Pokud zůstaneme u teze, že např. PiS v Polsku používá antiruský resentment a vzali bychom to jako znak populismu, byla by dnes v ČR největší populistkou Markéta Pekarová Adamová... Navíc některé věcné informace jsou občas nesprávné: např. LPR a SRP v Polsku byly koaličními partnery PiS až od roku 2006. Od roku 2015 v Polsku opravdu nevládne menšinová vláda PiS, ale tato strana má v Sejmu většinu. Jarosław Kaczyński je předsedou PiS již od ledna 2003, nikoliv až od zvolení svého bratra prezidentem v roce 2005. Vít Bárta v době voleb 2010 nebyl předsedou VV a ani nebyl veřejností prakticky známý. Předsedou VV byl formálně naopak známý televizní moderátor Radek John, který však stranu fakticky neřídil a zodpovídal se „guru“ Bártovi.

5. Závěry a naplnění cílů

(jsou formulovány jasné závěry, je zřejmé, jaké poznatky práce přinesla, jsou nové poznatky vztaženy k původnímu literárnímu kontextu, jsou výsledky práce nahlíženy kriticky – například jsou uvedena omezení pro jejich platnost?)

A	B	C	N
---	---	---	---

Cíle představení problematiky populismu v široké teoretické perspektivě byly splněny. Naopak komparativní perspektiva tří zkoumaných zemí zůstala velmi nenaplněna.

6. Úroveň jazykového a stylistického zpracování

(odborný jazyk, gramatická a pravopisná správnost, stylistická kvalita)

A	B	C	N
---	---	---	---

Jazyková úroveň je až na několik málo drobných překlepů obstojná.

7. Formální a grafická úroveň práce

(obsahuje práce všechny náležitosti, jaká je její grafická úroveň)

A	B	C	N
---	---	---	---

Formální úroveň je obstojná. Doporučoval bych max. trochu omezit poměrně velký rozsah práce.

Celkové zhodnocení práce, popřípadě otázky k obhajobě

S ohledem na výše uvedené skutečnosti, především hlavní výhradu k analytické vágnosti i nedostatečnému empirickému zhodnocení teoretického konceptu populismu, navrhuji celkové hodnocení **velmi dobře**.

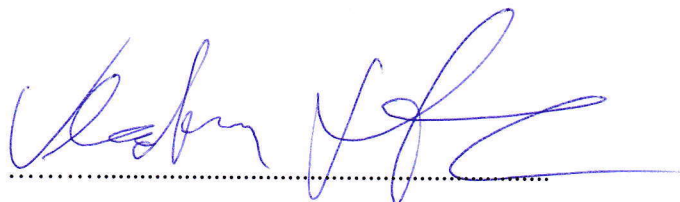
Otázky k obhajobě:

- 1) Je radno projevy populismu rozlišovat dle jejich konkrétního ideového obsahu (nacionální, podnikatelský, přímá demokracie)? Mohou se jednotlivé apely prolínat? Jak se to konkrétně projevuje ve třech zkoumaných zemích?
- 2) Je historický a politicko-kulturní kontext nesamozřejmostí národní identity a národního státu živnou půdou pro projevy nacionálního populismu, nebo jde i o projevy populismu jiného typu?
- 3) Jaké stranicko-politické aktéry současné polské politiky lze považovat za populisty (LPR a SRP jsou už věci minulosti)?
- 4) Hrál a hraje v případě populistických apelů v Polsku podobnou roli i faktor personalizace politiky jako v ČR a SR?
- 5) Kloní se autorka k tomu, že populismus je toliko politický styl, a nebo propracovaná ideově-politická doktrína a proč?

Celkové hodnocení práce (výsledná známka není aritmetickým průměrem známek jednotlivých kritérií hodnocení práce):

A - výborně	B – velmi dobře	C - dobře	N - nevyhověl
-------------	-----------------	-----------	---------------

V Českých Budějovicích dne 9. srpna 2023

Podpis oponenta diplomové práce